

Bediüzzaman'ın siyaset düsturları

İzmir/Tire'den Abdullah Toprakoğlu: "1-Üstad Bediüzzaman'ın, 'İstanbul siyâseti İspanyol hastalığı gibi bir hastalıktır.' Sözünü açıklar mısınız? 2-Bediüzzaman'ın Abdülhamid'le ilgili düşünceleri nelerdir?"

Bediüzzaman Saîd Nursî Hazretleri, Risâle-i Nûr hizmeti gereği siyâsete bilfiil karışmamıştır. Fakat siyâset kurumunun cepheleşmelerden, çekişmelerden, ideolojilerden ve menfaat takipçiliğinden uzak; millet ve memleket hizmetinde sâde bir hizmet kurumu olmasına yönelik, güçlü ve ahlâkî normlar tesbit ve beyan etmiştir.

"Neden siyâsete karışmıyorsun?" sorusuna Üstad Saîd Nursî, siyâsetten ve şeytandan Allah'a sığındığını, çünkü İstanbul siyâsetinin İspanyol hastalığı gibi bir hastalık olduğunu, fikri hezeyanlaştırmaktan başka bir işe yaramadığını beyan eder. Siyâsetin ancak vatan ve millet için yapılması halinde hizmet olacağını; aksi takdirde hizipleşmelere ve kısır çekişmelere zemin hazırlayan bir siyâset anlayışının hizmete değil, milletin işe yarayan potansiyelini bölmeye ve gücünü zaafiyete uğratmaya yarayacağını; bundan dolayı millet ve memleket meselesinde siyâsî gurupların hareket ve çıkış noktalarının siyâsetçilik veya tarafgirlik olması hâlinde bunun milletin birliği için ciddî tehlike doğuracağını kaydeder.

Üstad Saîd Nursî Hazretleri, dînin siyâsî inhisâr altına alınmasının vahim sonuçlar vereceğine dikkat çekerek; dîn namına siyâset yapma hevesleriyle, umûmun mukaddes malı olan dînin, siyâsî ihtiras malzemesi yapılmasının dîne ve Kur'ân'a hürmetsizlik olduğunu; bunun, kavî bir ekseriyette dîne aleyhtarlık meyli uyandıracağını belirtir. Dîn nâmına meydana çıktığını söyleyen birisinin siyâset yapması halinde, siyâsî kaygılarına dînin barış, kardeşlik, birlik ve berâberlik, şefkat, ihlâs, insaf ve iz'ân düsturlarını fedâ edeceğini; fâsık siyâsetdaşını dindar muhalifine tercih etmek sûretiyle de uhuvvete zarar vereceğini beyan eder.

Meselâ; kavga eden iki adamdan zayıf düşeceğini hisseden, eğer gerçekten Kur'ân sevgisi varsa, elindeki Kur'ân'ı kuvvetliye vermeli; kendisiyle birlikte Kur'ân'ın da yere düşmesine râzı olmamalıdır. Eğer Kur'ân'ı kuvvetliye karşı siper olarak kullansa, Kur'ân'ın yere düşmesini engelleyeceği yerde, kendisiyle birlikte yere ve çamura düşmesine yol açmış olacaktır. Bu ise Kur'ân'ı Kur'ân olduğu için değil; kendi nefsi için sevdiğinin belirtisidir. Dîne yönlendirmek, dîni sevdirmek ve umûmu kucaklamakla olur. Yoksa kendi siyâsetine taraf olmayanlara "dinsizsiniz!" dese, dîne tecâvüze dâvetiye çıkarmış olur. Oysa dîn dâhilde menfî tarzda kullanılmaz. (1)

Merhum Abdülhamid han, Osmanlının çalkantılı döneminde otuz yılı aşkın devleti milletiyle bir bütün olarak ayakta tutmayı başarmış şefkatli bir padişattır. O'nun yönetimini bir kısım insanlar ifrât derecede savunurlar, bir kısım ise ona tefrit derecede husûmet duyarlar. Bediüzzaman her iki tavrı da benimsemez. Kendi ifâdesiyle, "Hükûmete hücum edenler, bazıları "Haydo! Haydo!" derlerdi. Bazıları "Haydar Ağa! Haydar Ağa!" derlerdi. Ben "Haydar!" derdim. Şimdi de "Haydar" diyorum." (2) Yani Bediüzzaman ne Merhum Abdülhamid yönetimini alaşağı etmek isteyenlere katılmış, ne de

Merhum Abdülhamid'in her yaptığında bir hikmet arayanlara haklılık vermiştir. O Merhum Abdülhamid'e velî nazarıyla bakmış ve şeâir-i İslâmiye hususundaki duyarlılığını takdir etmiş (3); istibdad...vs. gibi bazı yönetim hatâlarını ise tasvip etmemiş, ancak hatâları ona vermemiş, dizginleri ona bırakmayan zamanın olaylarını tenkit etmiştir. (4)

Bedüzzaman, ehl-i ifratın bir kısmının Araplardan sonra Türkleri tatlil ettiklerini, buna delil olarak da Birinci Meşrûtiyet çerçevesinde yapılan Kânunları ve hürriyetin ilânını gösterdiklerini; bir kısım ehl-i tefritin de dîni bilmeyerek Müslümanlara insafsızca îtiraz ettiklerini, buna da taassubu delil gösterdiklerini beyan eder.

Oysa Saîd Nursî'ye göre her iki sınıf da görüş ve davranışlarında isâbetsizdir. Birinci gurup haksızdır; ikinci gurup da insafsızdır. Çünkü dîni tanımadan hücum etmek ve dînin de dışladığı taassuptan dolayı dîne çamur atmaya kalkışmak insafsızlıktan başka bir şey değildir. (5)

Dipnot:

(1) Sünûhât, 49, 50, 51;

(2)Münâzarât, s. 78;

(3) a.g.e., 93, 94;

(4) a.g.e., s. 77;

(5) a.g.e., 78